Valtiovarainministeriö

Kekäläinen Antti (VM)
Järvenpää Soila (VM)

Neuvostoraportti

19.1.2023

EU/8/2023-VM-7

Ecofin-neuvoston 17.1.2023 ja Euroryhmän 16.1.2023 kokoukset, Bryssel; Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous-ja rahoitusasioiden neuvosto ja Euroryhmä

Ecofin-neuvostossa 17.1.2023 kuultiin Ruotsin puheenjohtajakauden työohjelman esittely talous- ja rahoitusasioiden alalla.

Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutuksia koskevassa asiakohdassa komissio antoi tilannekatsauksen Ukrainan makrotaloudellisesta rahoitusavusta (MFA+), josta ensimmäinen 3 mrd. euroa on tarkoitus myöntää jo 17.1.2023, jonka jälkeen myönnetään 4,5 mrd. euroa neljännesvuosittain. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostettiin Ukrainan tuen jatkamista sekä toivottiin komissiolta selvitystä siitä, miten Venäjän jäädytettyjä varoja voitaisiin käyttää Ukrainan tukemisessa sekä jälleenrakentamisessa.

Neuvosto hyväksyi Luxemburgin päivitettyä elpymis- ja palautumis-suunnitelmaa koskevan neuvoston täytäntöönpanopäätöksen. Osana eurooppalaista ohjausjaksoa 2023 hyväksyttiin neuvoston päätelmät komission varoitusmekanismia koskevasta raportista, vuotuisesta kestävän kasvun selvityksestä ja euroalueen suositukset. Seuraavaksi ne menevät Eurooppa-neuvoston vahvistettavaksi, jonka jälkeen ne tulevat vielä Ecofin-neuvostoon lopullisesti hyväksyttäväksi. Ecofin-aamiaisella keskusteltiin muun muassa Yhdysvaltojen Inflation Reduction Act (IRA) – lainsäädännöstä ja mahdollisten valtiontukijoustojen lisäämisestä EU:ssa sen seurauksena. Useissa puheenvuoroissa korostettiin sisämarkkinoiden toimivuuden merkitystä.

Euroryhmässä ministerit saivat tilannekatsauksen digitaalisen euron hankkeen edistymisestä ja keskustelivat sen tulevaisuudesta. Ministerit hyväksyivät aiheesta euroryhmän julkilausuman. Lisäksi euroryhmässä kansainvälinen valuuttarahasto esitteli euroalueen artikla IV -vierailunsa tuloksia. Jäsenmaat jatkoivat myös finanssipolitiikkojen koordinointia koskevaa keskustelua pohjautuen Ranskan ja Alankomaiden esityksiin niiden tekemistä energiatukitoimenpiteistä.

Ministerit keskustelivat myös talouspolitiikan koordinaatiokehikon arvioinnin euroalueen näkökohdista, kuten alustavia talousarvio-suunnitelmia koskevasta prosessista, euroalueen finanssipolitiikan virityksestä sekä ohjelmien jälkeisestä seurannasta ja makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn soveltamisesta euroalueen jäsenvaltioihin. Euroryhmä hyväksyi lisäksi euroalueen talouspolitiikkaa koskevat suositukset ja sai tilannekatsaus käteiseuron käyttöönottamisesta Kroatiassa.

Puheenjohtajan työohjelman esittely

Puheenjohtaja esitteli neuvostolle Ruotsin puheenjohtajuuskauden keskeisiä prioriteetteja Ecofin-sektorilla. Yleisiä painopisteitä ovat turvallisuus ja yhtenäisyys sekä Ukrainan tukeminen, kilpailukyvyn vahvistaminen, vihreän siirtymän toimeenpano ja energiasiirtymän nopeuttaminen sekä oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen. Ecofin-neuvoston osalta keskeisiä prioriteetteja ovat Ukrainan taloudellinen tukeminen, Elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) ja RePowerEU-suunnitelman toimeenpano sekä talouspolitiikan EU-koordinaatiokehikon uudelleentarkastelua koskevan keskustelun edistäminen. Keskusteluja käydään helmi- ja maaliskuun Ecofin-neuvostoissa. Rahoituspalveluiden puolella keskeisiä teemoja ovat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estäminen ja pääomamarkkinaunionin edistäminen sekä rahoitusvakauden vahvistaminen. Verotuksen puolella jatketaan työtä esimerkiksi energiaverodirektiivin uudistamisen sekä digitaalisen ajan arvonlisäverotuksen sääntöjen edistämiseksi. EU-budjetin osalta edistetään normaaleja budjettivalmisteluprosesseja ja jatketaan keskusteluja esimerkiksi omien varojen osalta sekä pyritään varmistamaan ehdollisuusasetuksen toimeenpano. Tullipuolella painopisteenä on erityisesti tulliunionin uudistamisen edistäminen.

Komissio totesi, että Ruotsin puheenjohtajuuskausi alkaa haastavassa ja vaikeassa tilanteessa. Euroopan geopoliittinen tilanne, inflaatio, energian hinnat ja kasvavat elinkustannukset aiheuttavat haasteita. Komissio yhtyi Ruotsin esittelemiin prioriteetteihin. Ukrainan tukeminen on keskeistä, kuten myös sodan taloudellisten vaikutusten seuranta. Myös EU:n resilienssin ja kilpailukyvyn edistäminen, jossa elpymis- ja palautumistukivälineen ja RePowerEU:n toimeenpano sekä nopea siirtymä vihreään teknologiaan ovat keskeisessä asemassa. Talouspolitiikan EU-koordinaatiokehikon suhteen komissio toivoi jäsenvaltioiden näkemysten lähentyvän maaliskuun Eurooppa-neuvostoon mennessä. Komissio korosti finanssipolitiikan koordinaation merkitystä sekä pääomamarkkinaunionin ja pankki- ja vakuutuspalveluiden vahvistamista, kuten myös kestävän rahoituksen agendan edistämistä. Komissio valmistelee lainsäädäntöehdotusta digitaalisesta eurosta. Verotuksen osalta komissio nosti esille energiaverodirektiivin uudistamisen sekä digitaalisen ajan arvonlisäverotuksen säännöt.

Puheenjohtaja päätti keskustelun toivottamalla ministerit tervetulleiksi Tukholmaan epäviralliseen Ecofin-neuvostoon huhtikuussa.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Puheenjohtaja totesi, että Ukrainan makrotaloudellisesta rahoitusavusta (MFA+) sovittiin viime vuoden puolella ja 17.1.2023 siitä myönnettiin Ukrainalle ensimmäiset 3 mrd. euroa.

Komissio kertoi, että yhteisymmärryspöytäkirja (MoU) Ukrainan makrotaloudellista rahoitustuesta (MFA+) allekirjoitettiin eilen yhdessä Ukrainan viranomaisten kanssa. Tänään myönnetään Ukrainan viranomaisille 3 mrd. euroa 18 mrd. MFA+ tuesta, jonka jälkeen myönnettäisiin 4,5 mrd. euroa neljännesvuosittain. Maksatusten vauhtia ja siinä esitettyjä politiikkaehtoja voidaan uudelleen tarkastella tilanteiden mukaan. Lisäksi kansainväliset kumppanit ovat luvanneet 13,4 mrd. dollaria. Tilannetta pitää komission mukaan seurata tarkasti ja voi olla, että tukea joudutaan kasvattamaan. IMF:n arvio tämän vuoden rahoitustarpeeksi on noin 40-50 mrd. euroa, riippuen sodan etenemisestä. Pelkästään kriittisen infrastruktuurin korjaamisen arvioidaan maksavan noin 8 mrd. euroa.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostettiin Ukrainan tuen jatkamista sekä toivottiin komissiolta selvitystä siitä, miten Venäjän jäädytettyjä varoja voitaisiin käyttää Ukrainan tukemisessa ja jälleenrakentamisessa. Saksa totesi, että G7:n yhteydessä valmistellaan *donor coordination platformia*, jossa on tarkoitus tuoda Ukraina sekä muut läheiset kumppanit, myös kansainväliset rahoituslaitokset ja yksityinen sektori, mukaan toimintaan.

Euroopan investointipankki (EIP) totesi, että on ollut aktiivinen Ukrainassa aina sen itsenäistymisestä saakka. EIP totesi, että Ukrainan projektien tukeminen on luonnollisesti hyvin riskialtista eikä EIP voi jatkaa enää projektien tukemista, jollei se saa lisätakauksia joko EU-budjetista tai jäsenvaltioilta. Korosti, että ei se pyydä lisäpääomitusta vaan takauksia. EIP työskentelee läheisesti Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) sekä Maailmanpankin kanssa sekä muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Puheenjohtaja päätti keskustelun todeten, että tähän tärkeään teemaan palataan tulevissa Ecofin-neuvostoissa.

Elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset

Puheenjohtaja kertoi, että nyt siirrytään uuteen vaiheeseen elpymis- ja palautumistukivälineen osalta, kun hyväksyttävänä on Luxemburgin päivitetty elpymis- ja palautumissuunnitelma. Komissio kertoi antaneensa Luxemburgin päivitetylle suunnitelmalle vihreää valoa eikä sillä ole tässä vaiheessa lisättävää. Luxemburg kertoi, että kyseessä on pieni päivitys. Puheenjohtaja totesi, että Luxemburgia koskevan neuvoston täytäntöönpanopäätöksen hyväksymiselle on neuvoston tuki.

Eurooppalainen ohjausjakso 2023

Puheenjohtaja kertoi, että tarkoituksena on hyväksyä neuvoston päätelmät komission varoitusmekanismia koskevasta raportista (*Alert Mechanism Report, AMR*), vuotuisesta kestävän kasvun selvityksestä (*Annual Sustainable Growth Survey, ASGS*) ja euroalueen suositukset.

Komissio totesi, että yhtyy päätelmiin. Komissio tulee antamaan ohjeistusta maaliskuussa vakaus- ja lähentymisohjelmien laatimiseen sekä finanssipolitiikasta vuodelle 2024. Talouspolitiikan koordinaatio on tärkeässä asemassa. Komissio totesi, että energiakriisi on osoittanut sen, että inflaation ja korkeiden energianhintojen tukipakettien suunnittelu on vaikeaa, mutta niissä tulisi kiinnittää huomiota julkisen talouden kestävyyteen sekä niiden kohdentumiseen haavoittuville kotitalouksille. Komissio totesi, että se yhtyy myös euroalueen suosituksiin. Komissio korosti, että uusia epätasapainoja voi syntyä ja siksi niitä tulee seurata myös jatkossa tarkasti. Myös Euroopan keskuspankki tuki päätelmiä ja suositusta

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto yhtyy päätelmiin ja euroalueen suosituksiin. Seuraavaksi ne menevät Eurooppa-neuvoston vahvistettavaksi, jonka jälkeen ne tulevat vielä Ecofin-neuvostoon lopullisesti hyväksyttäväksi.

Suomen edustajat

Valtiovarainministeri Saarikko ja virkamiesvaltuuskunta

Euroryhmä 16.1.2023

1. **Euroalueen laajentuminen: tilannekatsaus käteiseuron käyttöönottamisesta Kroatiassa**

   Ensimmäisessä asiakohdassa saatiin tilannekatsaus 1.1.2023 tapahtuneesta euron käteisvaluutan käyttöönotosta Kroatiassa. Kroatian ministeri, komissio ja Euroopan keskuspankki kertoivat euroryhmän ministereille euroon siirtymisen tilanteesta. Euroryhmän puheenjohtaja onnitteli Kroatiaa ja antoi tunnustusta Kroatian ennätyksellisen nopeasta euroon käyttöönottoprojektista ja poikkeuksellisesta työstä, jota on tehty sen eteen. Euroryhmä toivotti Kroatian valtiovarainministeri Marko Primoracin tervetulleeksi euroryhmään. Euroalueeseen kuuluu nyt 20 jäsenvaltiota.

2. Digitaalinen euro – katsaus hankkeen etenemiseen

Euroryhmä sai tilannekatsauksen digitaalisen euron hankkeen edistymisestä ja keskusteli sen jatkosta. Euroopan keskuspankki julkaisi 21.12.2022 digitaalisen euron tutkimusvaiheen toisen edistymisraportin jatkona syyskuussa julkaistulle ensimmäiselle raportille. Raportissa esitellään eurojärjestelmän valitsemia suuntaviivoja digitaalisen euron jatkotyötä varten, jonka aikana keskitytään muun muassa digitaalisen euron maksuominaisuuksiin ja jakelumalliin. Ministerit hyväksyivät euroryhmän julkilausuman, jossa esitetään yhteenveto tähän mennessä käsitellyistä poliittisista aiheista esitetyistä näkemyksistä ja hahmotellaan euroryhmän osallistumista hankkeeseen. Suomelle tärkeää digitaalisen euroon liittyen ovat sen käytettävyys ja kriittisen infrastruktuurin toimintaan liittyvät kysymykset.

3. Taloustilanne ja IMF:n artiklan IV mukainen euroalueen tarkastelu

Kansainvälinen valuuttarahasto esitteli euroalueen artiklan IV mukaisen vierailunsa tuloksia. IMF:n arvioinnin odotetaan valmistuvan vuoden 2023 puoliväliin mennessä. Euroalueen artiklan IV tarkastelu on säännöllinen toimenpide, jossa IMF arvioi talouskehitystä, kuulee euroalueen päättäjiä ja antaa kohdennettuja politiikkaneuvoja. Ministerit kuulivat myös komission ja EKP:n näkemyksistä makrotalouden kehityksestä ja näkymistä. Euroryhmäkeskustelussa vaihdettiin näkemyksiä nykyisestä talouskehityksestä ja esiin nousevista haasteista.

4. Finanssipolitiikan koordinaatio euroalueella – energiatuki kotitalouksille ja yrityksille – tapaustutkimukset

Euroryhmä jatkoi finanssipolitiikkojen koordinointia koskevaa keskustelua energiatukitoimenpiteistä. Ranskan ja Alankomaiden ministerit esittelivät kansallisesti tekemiään energiatukitoimista. Tukitoimiin liittyy haasteita, joita kohdataan suunniteltaessa ja toteutettaessa toimia energian hintojen nousun kotitalouksiin ja yrityksiin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi. Esityksistä käytiin vilkas keskustelu, jossa nousivat esille muun muassa toimenpiteiden suunnitteluun ja niistä luopumiseen liittyvät kysymykset vuonna 2023. Euroryhmä jatkaa keskustelua aiheesta maaliskuussa. Myöhemmin keväällä se pyrkii myös tarkastelemaan, miten toimista luovutaan. Suomi toi puheenvuorossaan esille energiatukitoimien onnistumisen, mutta totesi samalla tukitoimien aiheuttaneen lisätaakkaa julkiselle taloudelle. Lisäksi Suomi toi esille tarpeen keskustella strategiasta tukitoimista luopumisen vaikutuksista inflaation ja muista siihen vaikuttavista tekijöistä kuin energiasta.

5. Euroalueen näkökohdat talouspolitiikan koordinaatiokehikon arvioinnissa

Ministerit keskustelivat talouspolitiikan koordinaatiokehikon arvioinnin euroalueen näkökohdista, kuten alustavia talousarviosuunnitelmia koskevasta prosessista, euroalueen finanssipolitiikan virityksestä sekä ohjelmien jälkeisestä valvonnasta ja makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn soveltamisesta euroalueen jäsenvaltioihin. Euromaiden näkemykset useimmista euroaluetta koskevista näkökohdista ovat yhteneväisiä. Keskustelu talouspolitiikan koordinaatiokehikon arvioinnista jatkuu talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa helmikuussa. Suomi toi esille näkemyksen alustavia talousarviosuunnitelmia koskevan prosessin hyödyllisyydestä ja toisaalta korosti kriittistä suhtautumistaan keskusteluissa esiin noussutta finanssipoliittista kapasiteettia kohtaan

6. Euroalueen talouspolitiikkaa koskevat suositukset vuodelle 2023

Ministerit hyväksyivät luonnoksen suosituksiksi euroalueen talouspolitiikasta vuodelle 2023. Suositus hyväksyttiin seuraavana päivänä talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa, ja neuvosto hyväksyy ne vielä muodollisesti sen jälkeen, kun Eurooppa-neuvosto vahvistaa ne maaliskuun kokouksessaan. Kyseessä on vuosittainen prosessi, jossa neuvosto antaa komission ehdotusten perusteella talouspoliittisia suosituksia euroalueelle osana eurooppalaista ohjausjaksoa.

7. Muut asiat

Lisäksi Irlannin ja Latvian uudet ministerit esittäytyivät euroryhmälle, minkä lisäksi euroryhmä sai katsauksen EVM-sopimuksen ratifioinnin edistymistä.

Suomen edustajat

Valtiovarainministeri Annika Saarikko, Alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM)